

Ėesti laulo sōbber.

Med lillkekessed

noorte laulo sōbrāde rōmuks

wālja annud

M. Jürgens.

Kolmasi torba trūkkitud.

Rias, 1872.

Trūkkitud L. Weyde firjadega.

Miäakse Vernus M. Jürgensi jures.

Beste Antikverhandlung

Beste Antikverhandlung

Beste Antikverhandlung

Von der Censur erlaubt. Riga, den 29. September 1872.

Dr. Jürgens

Rechtsanwalt

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

78745

Erhänne v. Heppel

Erhänne v. Heppel

1. Armastus *).

Oh armastus, sa teige kallim warra!
Dn sel, kes sind siin iggatseb;
Kes sinnule on kät jo annud torra:
Kül selle südda römüs teeb!
Sa abbiello enda pole tömmad,
Ja pakkud lahkest neile kät;
Sa õnnistad neid, kes sind wasto wõtwad,
Ja täidab nende süddamed.

Oh armastus, sa kallis maggus messi!
Dn sel, kes leidnud armokest;
Kui rind on rinna äres käes käsfi,
Silm silma watab süddamest!
Sest armastus teeb sauna sureks mõisaks,
Ja puistab lilled offas teel,
Ja mudab metsad, laned rosi-aiaks,
Et taewa römo tunneb meel.

Oh armastus, sa södad meie süddant
Kui selge suhtro-aaste peäl!
Dn armastus meil süddamesse iddan'd,

*) Terre Gestti laulo söbrad!

Olen kuulnud Teid wägga laulude järrel iggatsewad,
mis mind otsego laulo teggemisfele ärratas. Püan siin
Teie sowimist wähhegi täita, ja annan esmalt Teile tükki
40 laulo isso ärra aiada, — kül pärrast tulleb targem
laulo meister 500 lauloga tafka järrele, kes Teid otšant
römogo täidab.

Siis pöggeneb teit nuffer meel.
 Kes armastab sel paistab päike selgem,
 Sel õitsewad ka offaspuud;
 Ta rist ja waew on seddamaid tal kergem.
 Kui armokesel annab suud.

Dh armastus! sa annad meile tiwad,
 Kui linnokestel lennata,
 Ja panned meie subho rõmo=laulud,
 Ning aitad meid teit kannata.
 Kui armastan, siis naeran au ja rikkust,
 Ja ollen rõmus armo sees;
 Ma põlgan wägge, jättan suurdel surust;
 Mo paradiis on süddames.

Dh armastus! sa teed teit rasket tergetis,
 Ja musta leiba maggusaks;
 Kus hingad, seal teed kiwisiängid pehmeks,
 Ja õlled sidi pallakaks.
 Dh õnneto, kes armastust ei tunne!
 Se ellab furnult ilma peal, —
 Ei anna suud, ei isto temma sülle
 Üks armastaja südda teäl.

2. Täanno laul.

Rõmo laul, nüüd tõuse ülles,
 Tõtta Lojat tännama!
 Et Ta meid kui armo sülles
 Hoidnud kaitnud armoga.
 Ta on näitnud omma heldust
 Rohkest, meile waestele.
 Se eest andkem tale kitust,
 Kes meid aitnud heldeste,
 Jummal olgo tännatud!

Rõmo laul, nüüd tõuse üles,
Mind on Summal õnnistand!
Sest ma pean tedda meles,
Kes mind nenda rõmustand.
Leiba on ta mulle annud,
Minno põld on kaswanud;
Rahjo eest ta jedda hoidnud,
Ming mo kassuks walwanud:
Summal olgo tännatud!

Rõmo laul, nüüd tõuse üles,
Mis ma lootsin, on mo tä.
Rohke saak on minno süles,
Korda läinud minno tö.
Lapsed, perre, leiba sawad,
Mälja hirm jääb kaugele.
Baesed sandid troosti leidwad
Meilt, kui pudus nendele:
Summal olgo tännatud!

Rõmo laul, nüüd tõuse üles,
Tõusmist kunni lodeni.
Kiitke Lojat iggas keles.
Ühhest merrest teiseni.
Ta on armo üles näitnud;
Töös ja waewas õnnistand
Õnnetust meist kaugele hoidnud,
Ja teik terwist kätte ann'd:
Summal olgo tännatud!

3. Leikusse laul.

Nüüd kiitkem heldet Issandat,
Kes meile armo näitnud,
Ming õnnistanud meie maad,

Ja aites salwi täitnud;
Sest, põllo töö on sellele
Ja rõmuks korda läinud
Kes tedda hooltsalt teinud.

Waat! wilja-wälli laenetes
Päid kõrre otsas kannab;
Pöld kõigub walmis annetes
Meil leitust leiba annab.
Ni toidab ta keik armoga,
Kes truißt tööd siin tewad,
Ja kites leiba söwad.

Sin leitame nüüd rõmuga,
Mis Summal meile annud;
Ja prugime keik tännoga,
Mis meie kotto pannud.
Oh! hoia sa mis jaggab ta,
Ja prugi sedda heaks,
Ei mitte ülle liiks.

So waesel wennal jagga sa,
Ka lahkest temma jaggo
Sest kui sa annao armoga,
Siis rõõmsaks saab ta näggo.
Mis häddaga ja leiwata,
On ammo kurwaks läinud
Ja rõmo polle näinud. —

Oh wõttem tänno anda sel,
Kes meid on õnnistanud.
Ka jaggand waeste wendadel;
Meid keiki rõmustanud.
Nüüd rahhuga on kotto ta
Keik meie leitust sanud,
Seks Summal arwitanud!

4. Aeg on fallis.

Ole walwas innimenne!
Panne aega tähhele.
Ello aeg on ürikenne,
Lähhäb lendes peagi.
Mi kui lillikenne bitseb,
Kennast kaswab, kohhe närtfib,
Päwast ärra kuwab ta,
Mi so ello kaub ka.

Kuis on sinno ello päwad,
Mis sa ma peäl ellasid?
Warjo kombel need keik lähwad.
Oh, et sinna olleksid
Ammogi jo targaks sanud,
Digust ikka armastanud,
Teinud mis so kohhus teäl!
Rahhul olleks sinno meel.

Jõua et so helde Summal,
Sulle pattub armo weel.
Ärra koggo, waene rummal,
Ruhklust omma hinge peäl!
Põra aegsast ennast pattust,
Siis sull' polle surma kartust.
Walwa, walwa innime!
Surm sind wõttab äkkiste.

5. Väike.

Armas Väike, tuled sa
Uest jälle paistma,
Keik se õ ei sanud sa
Meile walgust näitma.
Õsel lastfid armsaste

Reige Põhja madele
Dmma heldust näita.

Pitt on olnud sinno tee
Ilma ümber käia,
Siiski sa ei wäsfindte
Dmma walgust näita.
Dhtul meitest kaddusid,
Hommitul sa läitüid
Meile jälle kennast.

Itta priske läitiw on
Sinno armas näggo,
Mi tui eila, nenda on
Tanna ka so teggo.
Polle ial pahhane,
Wäsfind turw ehk wastane,
Itta hea ja helde.

Süddant sinna römustad,
Kui ja sojast paistad;
Ilma sinna armastad,
Ning suurt heldust näitad.
Ühhel annad walgustust,
Teisel sowid figgidust,
Reitile saab õnne.

Wilja põllul walmistad,
Kui sa paistad peäle;
Põllo mees sust römustad,
Tõstab lauldes heäle.
Lilled sinna ehhitad,
Heina sinna kaswatad,
Kallis päwakenne!

Talwe külm ja willo tuul
Püüdwad sind ka wõita,

Wihma pilwed warjo sull
Tahtwad peäle heita;
Siiski neist ei holi sa,
Tõttad jälle armoga
Meile soja andma.

Loomgi ennast römustab,
Kui sa walgust näitad;
Messilane toit to saab,
Kui sa sojast paistad.
Linnud metsas laulawad,
Talled wainul hüppawad,
Keik end römustawad.

Nüüd on meie kohhus ta
Sinno Lojat tica,
Mitte üksnes lauluga
Kallist aega wita.
Au ja kitus Issandal,
Kes on päitest annud meil,
Ilma walgustama! —

6. Allandus.

Head tehhes waesid aitma,
On mo kohhus ilma peäl.
Wiggasid ja wanno toitma,
Seks mull' anti warra teäl.
Kes sind Jummal auustab,
Se ta waesid armastab.

Waesed on ta sinno wennad,
Soga ühhes ellawad.
Neile head tehhes, tännad
Sinna omma Jummalat,

Kes sul annud armuga,
Et wõid wenda aitada.

Sõda näljatsib, käst käsib,
Joda neid kel jänno käes!
Kes siin head tehhes wässib,
Arm sel polle süddames:
Ei ta ust siis kõlba ka,
Kui ta ilma armuta.

Risti-innimesel peab
Halle meel ka ollema;
Kus ta hädda näab ja teab
Seäl peab appi tullema.
Sedda teggi Jesus ka,
Kui siin ma peäl ellas ta.

Häddalesi rõmustama,
Õppetama rummalaid,
Nõdrad, kurwad tinnitama,
Parrandama effijaid:
Se on selge armastus;
Sedda käsib armastus.

Helde Summal! aita isse
Waestel head teggema,
Et ma ei jä häbbi sisse,
Kui siit üks lord lahkun ma.
Et seäl wõiksin kartmatta
Kohto ette astuda!

Siis ma leian sinnult armo,
Kui ma ollen hallastand.
Armutumad sawad hirmo,
Mis ja neile walmistand,
Kes siin holimatta ka
Waesed jätnud abbita.

7. Kewwade laul.

Nüüd tütte armo Issandat,
Kes meid ka jedda kewwadet
On lastnud nähha römuga,
Ming ehitanud illoga;
Keik metsad, rohhud, lilled ka,
Meil römüks lassib kaswada.

Uut römo sadab igga tö,
Mis wäljal tehtud kauniste.
Pääw päwalt lähhäb illusats
Ned, põld ja rohhi kennamaks.
Kui harrid põldo holega,
Siis kannab wilja lõymatta.

Wist Jummal õnnistab so maad,
Kui isse agga waewa nääd.
Ni kui ja künnad, äästad ka,
Ni wöid sa wilja leitada.
Ni kui sa annad põllule,
Ni annab wastust finnule.

Te tööd ja pallu Jummalat!
Kül siis keik head kätte saad;
Kui olled rohkest õnnistud —
Siis aita neid kes kurwastud.
Kui Issa holets annad sa,
Kül aitab ta siis armoga.

8. Kewwadene illo.

Kewwade nüüd ruttab tulla,
Mis meil römüks saab wist olla:
Jubba kuluks pude otsas,
Weikses ja ka sures metsas,

Tuhhandette linno heäled,
Kiitwad Lojat nende teled,
Sest et lewwade on tulnud,
Kuidas algmisest jo olnud.
Rohho taim ja orras tärkab,
Igga lodus ülles ärtab,
Mis siin meie külmal maal
Maggas lumme katte al.
Põllo= kui ka merre=mees,
Seisab järgeste nüüd töös,
Küllib põldo, püab kalso,
Jallad käies tundwad wallo.
Harrib ni kui põld tal annab,
Et se rohkest wilja kannab.
Pea siin ja jälle seäl,
Põllo kui ka merre peäl.
Tuul ja torm on nende pühha,
Wagga ilm toob kalla lihha,
Mis ta sööb ja müa wöib,
Kcuplemas ka wahhel käib.
Wata ümber, igga pool,
Kus on teggo, kus on hool,
Seäl on leib, ja on rahha,
Nälga uinutakse mahha.
Nenda merred, nenda maad,
Sinna Issand önnistad;
Linnud ka so kasko täitwad,
Truist ennast pari heitwad,
Ja kui armsad emmad, issad,
Lewad röömsast ommad pessjad.
Okste peäl nad löwad mängi,
Chhitawad laste sängi,
Sest et ilmad kennad soiad,
Hauduwad ja söötwad poiad;
Randwad toitõ ommas noffas,

Raggedal ja metsa tuktas,
Lindudel ka omma hädda:
Kotkad, kullid tewad södda,
Töstwad noffas, kändes wihha,
Söwad ilma süta lihha;
Tapwad rohkest nori linda
Ilma, et nad makswad hinda.
Jnnime teeb wist ka nenda,
Kui ta risub kurnab wenda:
Menda on nüüd rahwas kurri,
Sedda teab keik ma ja merri;
Kui ta nääb et wende käsfi
Hästi käib, siis ta ei wässfi
Wennal pahha teggemast,
Söbra rahho rikkumast!

9. Jani päwa laul.

Nüüd olgem keik röömsad, et Jani pä kä,
Ja öiskagem, söbrad, sest meie meel hea!
Keik nuffer meel, murre, se kaddugo meist,
Kui süggisel lehhedgi langewad puist.

Keik öitseb ja lehtab ni maggusast teäl,
Ja meie paat figub siin laenete peäl.
Oh lusti, oh römo, mis Jani pä toob!
Ja kahjo et aastas üks ainus furd käib.

Nüüd puhhuwad passunad kennaste weel,
Et röömsaks ja lahleks lääks kuuljatte meel,
Kes hulgani waatwad siin tullede peäl,
Ja kiitwad ka trompedi hellinad seäl.

Ka lendawad rakkettid wohhinaga,
Ja näitawad illo meil wärwidega.

Kül põllevad tülled ni wee peal kui mäel
Ring helliseb rägo ja õpiko heäl.

Kui laulavad lauljad üht illusat wiit,
Siis rahwas on römus kui hommiko loit.
Ka noortel on armas ja kallis se õ —
Oh römo, oh römo nüüd Jani pä tä!

10. Römus südda.

Oh, kui römus meie meel
Röömsjad meie laulud;
Oh mis taunis ilma peäl
On üks römus südda!

Meie leib se maitseb meil
Maggus meie unni:
Dleme ehk waesed kül,
Ahnus meid ei sunni.

Mis on rikkal rikkusest,
Sures temma auust?
Ei se warja surma eest,
Egga peästa pattust.

Sest kes tark on nõuab teäl
Römust meelt ja süddant;
Röömsja wagga mele peäl
Watab heldest Issand!

11. Rõmo aeg on lühhife.

Kui olled noor, siis römusta ja laula,
Kül wannadusses kurwaks saad;
Kui werri kül m ja jalg ei tahha täia,
Siis kurwi päiwi küllalt nääd.

∴ Dlle nüüd römus et norus weel tä,
Ei pärrast römo so film paljo ei nä! ∴

On terwis tä, töht täis ja rie ümber,
Miks pead norikus siis ollema?
Sa olled perremees ehk teise tener,
Kui teed mis kohhus, rõmusta!

:: Olle nüüd rõmus et norus weel tä,
Ei pärrast rõmo so film paljo ei nä! ::

Mi kaua kui sul Jummal ello annab,
Siis ommast ellust rõmusta;
Kui tulles surm ja külma hauda kannab
Sind, siis on aega maggada.

:: Olle nüüd rõmus et norus weel tä,
Ei pärrast rõmo so film paljo ei nä! ::

Ja nääd ja mõnda Jummalaga jätwad,
Kui surma laulo lauldakse,
Siis tea: ka sinno päwad lõpwad,
Ja wimaks teiki kantakse.

:: Ello on ürike, lõppeb ka pea,
Ella siin waggaste, siis surm on hea! ::

12. Rõõm kaub ruttu.

Olgem rõõmsad ruttuga,
Rõmo aeg lääb möda,
Pea kantaks nuttoga
Mõnda meitest hauda.
Meie päwad tõttawad,
Murred tulla ruttawad;
On lord lilled võtsemas,
Olgem waprud noppimas!

Rõõm ja kurbdus mõllemad
Lendada kül mõist'wad,
Kui nad lähwad, tulleswad,
Kadduwad ehk jäwad.

Murrel rut, kui tulleb ta,
Rõmul tiivad lahkuda:
Olled noor, siis rõmusta,
Kül saad pärrast öhlada!

13. Rahhulik südda.

Veite on mo isfa maia,
Agga rahhul ellan ma,
Ei ma auu ja rikkust püa,
Ollen rahhul piiskuga.
Armastus, sa kingid mulle
Rahho, rõmo süddames.
Uhtus, ihnus jägo neile,
Kes on ahned ilma sees.

Minno kallis isfa maia,
Bägga armas olled sa.
Ei ma muud fiin sowi tehha,
Kui sind järgest ehbita.
Kallis weike wainne maia,
Kenna metsa tuffa sees,
Wõiksin ma sind ikka nähha!
Se mul seisab süddames.

Puud, mis isfa akna alla
Omma käge istutand,
Se mul annab rõmo tunda,
Kuidas pääw neid ehbitand.
Duna puud, kus külges õunad,
Alnast tuppä paistawad,
Baarga marjad soostre pösad
Mulle rõmo näitawad.

Mind on Jummal õnnistanud
Rohkest armo andega,

Wagga naese mulle annud
Lapsed armo pandiks ka
Minno kallis weike maia
On kui kenna lille aed,
Lapsed tewad keif mis waia,
Röömsast janna tulewad.

Mõnni kord, kui murre pilwed
Raskest peäle tulleswad,
Siis mo naese heided palwed
Kurwa süddant trööstiwad
Oh kui armas on ta kõnne
Minno raske süddamel!
Allati ta sowiks õnne,
Rahho, römo keifidel.

14. Ilmas sünnib mõnda.

Kül rahwa keskes sünnib mõnda,
Ja mõnnest wõime selgest tunda,
Kel ust ja firja tundminne
On raste loorm ja sundminne,
Ei wõtta kuulda, õppida.

Kül mõnni on ni wägga tuim,
Et temma sees ka ello waim
On alles hopis töusmatta,
Sest jääb keif headus nõudmatta,
Et leigest tuleb, kümalt näab.

Kui Issand isse taewast hüaks,
Mis rahwast parrandada püaks,
Ei tuleks nemmad süiski seäl,
Waid öiskats wasto julgest teäl:
Ma ollen römus ilma peäl!

Kas koddo eht ta teise maias,
Kas kirrikus wõi koli koias,
Kus tuleb jutlust, — laulo heält,
Ja kui ta tulleb ärra seält,
Siis öistab, laulab kuida saab!

Se rahwas, kes weel nenda rummal,
Et agga köht on temma Summal,
Ei — selle ilma wiha eest —
Sa nemmad arro kirja seest
Waid kiitwad ilma rõmo-teest.

Mis temma siis ta kolist peab,
Eht õppetusse asjust teab,
Wõi nende kassuks anda püab:
Waid omma harjund wiisil hüab:
Ma ollen tark, — ja tean teik.

Oh mõtle: — risti-rahwa suggo,
Kui willets on so ello luggo!
Kui kuulwad sedda pagganad,
Mis risti-rahwas teggewad;
Mis arwawad siis nemmad meist!

15. **Öbbausfo wiisid.**

Sädda, häbbematta häbbi
Tulleb risti-rahwa läbbi,
Kes siin loja filma all
Dhwril ebba Summalal,
Kui ta ebba-usto peab,
Mis ta loeb ja pattuks teab.
Kalla püüdjad merre kaldas,
Krono kui ta pärris waldas,
Wõtwad Surel Meljapawal
King ta Redil ühhel hawal

Modad, wörgud rakkendada,
Paelutada, kohhendada,
Mötteldes: — et kauaks aeaks
Mõhteminne tallu saaks;
Subba se on enne nähtud,
Et mis pühha päwal tehtud,
Kaub ni kui kuma ahjo,
Lähhäb tühja, sadab kahjo:
Wõttab õnne temma perrest,
Modad, wörgud, mõrrad merrest.
Nenda et neil polle süa,
Egga silto ärra müa:
Siiski on ta nenda rummal,
Ebba=ust ja wöeras Jummal
On ta melest paljo ennam,
Keit se wiis ja kombe kennam.
Agga mis siin Jummal käsib:
Sest ta rutto ärra wäsib,
Ming kui rasted koormad weab,
Issa käsjud alwaks peab;
Issa sanna jättab mahha,
Surma tundi, mitte tahha!
Wiimse kohto päwa peäle
Hirmo, kartust tal ei olle. —
Wõtta kuulda mõnni sanna,
Mis ma sulle lahkest anna,
Ärra mõtle — et ma kadde,
Mis ma ütlen, se on tödde:
Ollen isse monda näinud,
Kuidas ebba=ust on teinud.
Wõtta nüüd mo head nõu,
Mis ei käi so ülle jõu —
Andke waestel nende jaggo,
Mäitke ülles armo teggo;
Pimmedad, kel polle silma,

Urge jätke armust ilma!
Summal on ka nende andid
Annud sull' kui armo pandid,
Kui sa nende waeste peäl
Armo heidad siin ja seal:
Siis saab tõest Issand aitma,
Heldust sulle ülles näitma,
Ja sind rohkest õnnistab,
Hoiab, kaitseb, arwitab.

16. Waese tüttarlapse kurbdus.

Oh minna põlgtud laps,
Mül polle emmat teps,
:: Kes mind siin rõmustaks
Sest kurwaks saan! ::

Beigmeest ei olle mul,
Et wõiksin rāki sel,
:: Kui suur mo kurbdus on,
Oh, mis ma teen! ::

Ma waene üfsit lind!
Ei tegi kossi mind.
:: Kus on mo armoke
Kel annaks suud? ::

Kül mitto tüttarlasi
On prudiks sanud wist —
:: Mind polle tegi näind:
Sest nuttan ma! ::

Kui teistel pulmad on,
Siis kaddund minno õn:
:: Sest tunnen halledust,
Kes mind siin näab! ::

Ma rõmo tunneks kül,
Kui ükski olleks mul.

∴ Kes mind ka armastaks,
Meelt lahbutaks! ∴

Ei illus polle ma,
Ja rahhast waene ka,

∴ Ning issat polle mul,
Sest õhkan ma! ∴

Mind wihtab iggamees,
Et ollen tüllits ees; —

∴ Surm ka mind unnustand,
Oh, kus ma jään! ∴

Muud rõmo tunne ma,
Kui haudas hingada;

∴ Sest siin ei tunta mind,
Ma põlgtud laps!

17. Kõrwits ja tamme tõrro.

Issa maenitsus poiale.

Keit, mo poeg on targaste
Lojast seätud kauniste.

Budo polle middagi,
Asjata ka ühtegi;

Päike, ku, keit tähhed ka,
Mis seält paistwad auuga,

Ja se wähhem põrmoke,
Mis me filmaga ei nä,

Seiswad seätud Jummalast
Ommal kohhal illusast,

Issa asfi, waat! on teäl
Tätelinne siin ja seäl;

Julgeb monni moistmatta
 Lõja tööd siin laitada.
 Menda mötles julge mees
 Targast ommas süddames,
 Kui ta näggi kõrwitse
 Wäne külges nõrgaste
 Läitiwad seal rohho peäl,
 Arwas, mötles järrel seäl:
 Weitse seemne ollen ma
 Mulda pannud kaswama,
 Müüd on temma sureks läind,
 Nõrga wänel waewa teind,
 Mötles ta — ma põllets wist
 Waewand nõrka wänekest,
 Kõrwitset leit tammele,
 Tamme tõrrud wänele
 Ollaksin wist pannud ma
 Kennaste seäl kaswama;
 Tamme ossal parras ta,
 Kõwwa pu wõib talluda.
 Menda mötteldes ta läts,
 Ja sai wimaks unnisets;
 Heitis jalga puhtama
 Tamme warjo hingama.
 Koggematta põris ta
 Selja peale maggama.
 Mõnnet aial põlnudgi
 Tule õhko kuskagi;
 Agga wimaks tõusis tuul,
 Mis ei annud armo puul,
 Tamme ossad kõikusid,
 Tõrrud hulgal kuffusid
 Ni kui rahhe rabbinal
 Rohho peale müddinal
 Üks suur tõrro kuffus seäl

Tulge mehhe ninna peäl —
 Kohhe ärkas ülles ta,
 Tundis wallo löpmatta,
 Rinna ots tal werrine,
 Silma näggo sinnine.
 Se weel wähhä korda lääh,
 Ütles ta: — keit Issand nääh —
 Häbbi tundes läks ta jeält
 Töttates nüüd tamme alt,
 Mötles: — ei ma himmusta —
 Se on keit jo asjata —
 Tammest sada förwitsid;
 Kuffudes nad olleksid
 Minno pea purrustand.
 Oh! mind surnuks pörrutand.
 Oh! kui rummal olin ma!
 Loja tö on laitmatta. —

18. Öuna püde kaswatamisest.

5 laulo öuna maiadel pähhä öppita.

Armas Tallo-rahwa suggo,
 Tulge kuulge kenna luggu —
 Mis nüüd jälle wälja antud:
 Teie öppetusseks pantud.

Wötke nõuks ja tehke nenda,
 Käl siis sate ükskord tunda —
 Et teil öppetusse läbbi,
 Tulleb wissist mõnda abbi.

Se kes pölle sanud teäda,
 Kuidas öuna aeda seäda —

Se nüüd isse aggar olgo,
Öppetus tal abbits tulgo.

Keit mis nüüd saab ülles pantud,
On jo enne heats tuntud;
Püüdke sedda nenda tehha,
Kül siis sate römo nähha!

Rahwas kui ja nõuad head,
Öppetused kalliks pead:
Kül siis Jummal anda täib,
Et so käsfi hästi täib.

Önnistab so vuna aea,
Heina ning ka põllo ma;
Annab römo, annab ello,
Lõppetab keit murre, wallo.

Tigge meel ja ladde film
On kui Jani päwal külm;
Mis keit rahho, römo rikkub,
Tüllü teeb ja rido kippub.

Keites kus je — ilmas ligub
On kui kõrs mis tules figub,
Rahwas teie ello luggo,
Kandko puhhast wilja suggo.

19. Hea nõu õuna sõbradele.

Küllab same sedda nähha
Kuidas rahwas wõttab tehha.
Nenda kui siin ülles pantud
Gesti sõbra kätte antud.

Enne ütles mõnni mees:
„Oleks minnul firri ees

Omme emma teie peäl
Seisaks aed jo ammo seäl.

Waatte nüüd on firri tulnud,
Mis teil enne polle olnud;
Luggege se hästi läbbi,
Polle tarwis wõera abbi!

Wõeras teeb ja wõttab rahha,
Dppi isse siis jääb mahha:
Keit so wõera sööt ja kullo,
Leival, rahhal ennam tullo!

Sul on sest weel surem kasso,
Kui sa harrid isse wõsso,
Eht mis tarwis isse nääd
Enne kui teist kuulma lääd.

Wõeras läib kül omma korra,
Sinna maksid mitme wõrra;
Agga mis ja isse teinud
Maksota on möda lainud!

20. Hea teo eest saab kitust.

Kel rohho aeda polle weel,
Ja temmal tehha olleks meel,
Se harrigo nüüd omma maa
Ja seädfo ue rohho aea.

Kui inimenne istutab
Ja Jummal armust kaswatab,
Kül siis teit hästi lorda lääd
Ja lapsje laps sest römo nääd!

Kel süddames on agga hool,
Kül Jummal seisab selle pool,

Ning wõttab omma armoga
So tööd ja teggo õnnista!

Waat, sõbrad, se on wägga hea,
Kui kuulda saab weel rigi pea!
Et Temma armsad allamad
Keif hoolsal wiisil ellawad. —

Ja igga holas perremees
On armas omma Herra ees;
Kui Herra sedda temmast teab —
Siis perremehhest luggo peab.

Kui perremehhel õnnetus,
Siis paistab Herra armastus;
Kül tedda wälja kiskub siis,
Mis ifka nende armas wiis!

Ei sedda wõi kül sallata,
Kus rahwa nõu ei ullata,
Seäl nende arm siis abbiks lääb,
Ning rahwas siiski tuimaks jääb!

Dh ärkage ja kuulgem nüüd,
Kui mitto tewad paljo süüd,
Ning ellawad kui mõistmatta
Ja teigest heast kuulmatta.

21. Õuna seemned ja taimed.

(Kuidas neid saab hoitud ja kasvatud.)

Kule wanna Tallo Tawet!
Osta õuni, korja semet,
Küllsi tule kuiwalt mahha!
Ahjo soe se teeb neil pahha
Hallitus, ja pallar ahhi

On jo seemnel surma rohhi:
Kui ka warjul päitse ees,
Eht weel katlas kewas wees,
Polle seemnel mitte hea,
Sedda omma meles pea!
Kui jo seemned sawad walmis,
Siis so änd ka olgo sõlmis:
Kaewa maad ja noppi rohhto,
Et se mitte kõwwaks pahto.
Küllü ael, olle haggar,
Kui üks holas saia-paggar,
Panne seemned kennast mulda,
Kül nad üks lord makswad kulda!
Teisel aastal, kui nad tõuswad,
Kaswada siis ruttust jõudwad,
Kasta, kui on kuiwad aead,
Sedda noorte pude maad. —
Noppi taimed kennast puhtaks
Muidu nad jo rohhuft luhtaks,
Panneks taime jured pinni,
Ladwa kassud otsast finni. —
Lask' nad nenda aastad kaks,
Kaswada, et mönni waks
Nende pittus ülles nõuab
Kaswada, jo sureks jõuab! —
On se aeg nüüd kätte tulnud
Ning ka sui on hea olnud,
Kaewa taimed ülles maast,
Wi neid wälja taime aeast,
Panne sinna kohta mahha,
Mis sa wõtsid sullaks tehha. —
Nasta pärrast, Süri-kuus,
Kui on maal ja rammo puus,
Leika, arri, pogi siis
Neid, kui ütleb kirjjas wiis. —

Barrakult kui põlle soe,
 Holega need laulud loe,
 Et se teit so pähhä jääts,
 Ja so film siis ärra nääts,
 Kus sul tarwis abbi nõuda,
 Iggal pole kohhe jõuda. —
 Kõl sa tännad pärrast mind,
 Et ma õppetanud sind.

22. Wanna harjund wiisid.

! Jubba ammo wannast aiast,
 Öppis Boeg ommast isjast,
 Armastama wilja puid;
 Agga läksid talwed suid
 Menda ilma holimatta,
 Põlli põlwelt kolimatta,
 Runni tännä päini jänud,
 Targaks polle legi lainud,
 Mõnni, kes eht sedda jõudnud,
 Põlle siiski kindlast nõudnud,
 Mis ta omma heaks olli,
 Holega weel tehha tulli,
 Düni, marjo tahtis süa,
 Rahha eest eht ärra müa;
 Agga õuna aeda tehha
 Seäl on paljo waewa nähha,
 Rahwas ellab ni kui merres!
 Urwast mõnnes tallo=perres
 Nämme mõnned õunad marjad.
 Teised on se peäle kurjad;
 Kui seäl aedas polle wahti,
 Lähwad kohhe sallamahti,
 Tewad seäl siis liga pahha.

Ristuvad teif ofjad mahha. —
Rüsfiks üks! „ka midda modi,
Needki puud siis üks lord sadi!“
Waat mo söbrad! se on selge,
Sest et Saks on wahhel helde,
Kui Ta näab et rahwa suggo,
Armastawad head luggo.
Wannast aiast möisa poisid,
Kui nad wahhel koddoo käisid,
Pallusid, üks anti siis —
Kolm ta isse koddoo wiis!
Teine näggi, tistus ülles,
Kandis omma koddoo sülles;
Istutas ka lohhe mahha
Läuda ehk ka aida tahha!
Meie aial teine luggo,
Hopis teine mood ja teggo.
Mitto wötwad waewa nähha,
Istutada, aeda tehha,
Ilma et nad kurja tewad,
Ommast waewast römo näwad.
Armad söbrad, jägo siis
Teie jure wagga wiis! —
Kuulge weel se tõe sanna:
Mis ma teile lahkest anna,
„Arge wötke teije omma!
Sest se on jo tõeist temma.“ —
Teadke ka, et wargal nuhtlus
Tale möistetakse lohtus.
Püüdke ikka truiks jäda,
Targemaks ka järgest sada!

23. Laisa kōli poisile nomimisfeks.

Ärta ülles wennite!
Subba kõrges päwate
Ammo lõune tõttamas,
Rahwas leiba wõttamas,
Mits sa weel nüüd aigutad,
Wodis ennast ringutad!
Subba kohwi lõpnud kemast,
Tallu-perre tõuseb sõmast.
Tõuse, tõuse wennite!
Kaunis kenna laisake. —
Mis sa õse teggid siis?
Wõi on se so pärris wiis,
Et sa kui keik laijad, waggad
Näddal otja lõunest maggad? —
Oh! sa raske unne tot,
Wata nüüd! so tindi pot
Tühjaks kuinud põhjani,
Krämpso läinud sülledki.
Minna ifka head sul nõudnud,
Tännagi sul abbiks jõudnud:
Rahjo olleksid wist saand,
Kui sind pollets rapputand.
Püksid jalga, pabber ette! —
Sulg on walmis; kohhe kätte! —
Isto mahha kirjuta!
Muido jääd sa lõuneta;
Kui sa mind weel teistford sunnid,
Õppetama mõnned tunnid;
Siis sa teq et ma tullen:
Laisa poisil walli ollen. —
Katso nüüd weel laiskleda,
Tühjaga end wabbanda! —

Kül ma teen sul firet tahha,
Et sa jättad laiskust mahha!

24. Rätsepätte kiitleminne.

Uüüd pangem rahwas tähhele,
Kuis rätsepäd end kiitwad,
Et ma ja taewas tännine,
Weel nende läbbi seiswad;
Nad tewad suurt ja rasket tööd,
Neil polle rahho päwad bööd! —

„Need meistrid meie olleme,
Kes fargaste leit tewad;
Kui leitame ja ömbleme,
Et nöelad käes tuld löwad;
Keit illo ehted ilma peal,
Teeb rätsepätte käär ja nöel. —

Kes tunneks saksa santidest,
Kui rätsepaid ei olleks?
Kes töstaks mütsi wüürsti eest,
Kui nende nöel ei ömbleks?
Nad käiwad perrest perresse,
Ja aitwad paljaid ridesse. —

Üks penem rahwas olleme,
Ja kergem kui leit teised,
Ning penike on meie tö,
Ja kerged meie kombed;
Keel lobbiseb ja käsji käib,
Salg köpsub ja su head sööb.“ —

Ra on neil kenna komb' ja wiis,
Mis teistel paljo polle;

Kad näppistawad riet siis,
Kui perremees ei tulle;
Ja tewad mütsid, westid pea,
Ning mötlewad — suur kasso hea. —

Kül on ka mõnned nende seas,
Kes löbbusad ja lahked,
Kel usinust ja mõistust peas —
Ning laste wasto helded.
Kül lapsed ootwad rõmuga:
Mil tulleb rätsep õmblema? —

25. Naese kurbdus.

Nüüd kuulgem kenna laulo seest,
Kuis naene leinab omma meest,
Kes mitto aastat kaddunud
Ja naese süddant rõhhunud.

Mo armas mees, sind iggatsen
Sind weel ma nähha tahhatsin!
Kül ollen minna mõnda kuud
So järrel nuttes leinanud.

Sul armastusesse truits jään,
Kui laste näggo sinnust nään.
Oh kuidä woin sind unnusta,
Kui süddames mul seisad sa!

Kui mötlen ma weel selle peäl,
Et sa mo armust lahkund teäl:
Siis silma walgust nuttan ma
Mo peast halledusjega.

Kui mötlen ka mo laste peäl,
Mis sinnust pandiks jänud weel:

Siis sullab südda minno sees
Sind tagga järrel leinades.

Kui lapsed isfat küssivad,
Siis mulle kurbdust teggewad;
Mis woin ma neile wastada,
Kui sinnust ei sa teäda ma.

Teist meest ma pea jälle saaks,
Kui sinno armo unnustaks;
Ei wõi, ei tahha sedda ma
Siin surmani sind unnusta.

26. Peigmehe iggawus.

Ma kõnnin üksi metsa sees,
Ja kurwad laulud suus;
Mul armoke sa seijad ees,
Ja minno silmad wees.
Miks olled nenda kaugele must,
Ja minna kugel just!
Kas mötled kord ka minno peäl,
Kas tullen mele sull' ? ;:

Ei maksja minnul ellada
Siin ilmas sinnota;
Ei wõi ma tundi hingada,
Kui sind ei näe ma.
Se kes mind sinnust lahjutab,
Se minnul otša teeb;
Mo hing ning südda olled ja:
Kas on sull', nenda ka ? ;:

27. Oesse mehhe furwastus.

Kui jään ma üksi mötlemä,
Siis südda hakkab sullama;
Et minno armas naesefe,
On mind siin jätnud üksine!
Ma siiski leian troosti weel,
Kui emmat rägib laste keel:
∴ Ja weel, kui laste jure lään,
Siis nende filmist emma nään! ∴

Kui halledus mind waewab teäl.
Siis tunnen jälle rõmo seäl,
Kui laste peäle mötleb meel
Mis mulle jänud pandiks weel;
Eht kül on emma meitest läänd;
Mis meile kurbdust wallo teind!
∴ Ja siiski ikka rõõmsaks jään,
Kui laste filmist emma nään! ∴

Jah, nüüd se armas emmale
On meitest wõetud taewasse; —
Kül olli murre süddames,
Meil emma seltsist lahkudes;
Nüüd agga otan rõmoga,
Mil minno tund siit minna ka;
∴ Ja weelgi uest rõõmsaks saan,
Kui laste filmist emma nään! ∴

Se on jo Issa tahtminne,
Et meitest lahkund emmale;
Tal on wist parrem asje seäl
Kui meie jures ilma peäl.
Kül same üksford tedda ka
Seäl rõmo rjiks näggema,

∴ Ja siis weel alles rõõmsaks jään
Kui omma laste emma nään! —“ ∴

28. Refrudi Summalaga jätminne.

Mo südda õhtab raskesti,
Et jättan ommad sõbrad,
Ning lähän ärra laugele,
Sest kurwastawad nemmad!

Mo suggulased tulleswad
Mind wimast korda waatma,
Mo õed, wennad, wannemad
Weel tulleswad mind saatma.

Ma rõmustan end süddamest,
Kui neile kät weel annan,
Kes kandsid hoolt siin minno eest;
Neid omma meles kannan.

Mul halle on kül lahkuda
Mo armsaist wendist ka,
Ma siiski lähän kartmatta,
Teil rahho, rõõmu saatma.

Nüüd ruttan minna rõmoga,
Et saaksin käsko täita,
Kui ollen tru, siis armoga
Mind wõttab Summal aita.

Kui Keisri käsko täidan ma,
Ja issama eest wõitlen,
Siis saab mo rind aumärki ka,
Kui wapper wõitja ollen.

On sõa lahking möda läind,
Siis helde on mo südda;
Sest usk, mis mind on wapraks teind,
Se kustutab keik hädda.

Kes siis mo ette juhtuwad,
Neid püan arwitada,
Sest kahjo tehha neil' on pat,
Kes ei wõi wasto panna.

Ja kui eht sõas langen ma,
Siis wotta minno waimo,
Oh Issand, taewa ellama,
Seäl tunneb mo hing römo!

Ja kui eht jään weel ellama,
Siis kinnita mo usko,
Et issama eest jouaks ka
Ma täita Keisri käsko!

Kui ollen minna wannaks saand
Mo tenistusfes auuga,
Siis saab mo Keisri armo and
Mull' toidust, kattet andma.

29. Peigmehhe kurwastus.

Nored mehhed, tulge rutto!
Kuulge jälle kenna jutto,
Mis siin teile kirja pandud,
Poiste õppetussfes antud.

Waatke noremehhe luggo,
Mis tal teinud naeste suggo:
Nüüd ta helledaste nuttab,
Pruti Jummalaga jättab.

Oh armas pruut, mis teggid mull,
Kui peigmees minna ollin sull,
Kui esimest kord näggin sind,
Siis rõmustas mo südda mind.

Sa andsid mulle lahkest kät,
Ma uskusin ka sinnust töt,
Kui lubasid mull' kindlaste
Ka armsaks jada truiSte.

Ming ütlesid ka julgest mull':
Ma ellan tõest, rõmuks sull,
Keit tahhan soga kannata
Mis meile juhtub tullesma.

Kus jänud nüüd so töötus,
Ming kindel meel ja armastus?
Se on keit nago tuulde läind,
Mis mulle palju kurbdust teind.

Mis asji pöörnud sinno meelt;
Et lahkusid mei' armo teelt?
Wist on üks wannamorike
So süddant pöörnud teisele.

Nüüd olled teise prudiks läind,
Ja minno rõmo nuttuks teind.
Kas wöin weel sedda unnusta,
Mis kurbdust mulle teggid sa?

Kui mötlen weel se armo peäl,
Mis meite wahhel likus teal,
Siis hakkab südda sullama,
Ja filmist wesji wallama.

Wist on sul teine kallim nüüd,
Et põlgasid mo armo hüüd.

Dh! ärra te ka temmale
Ni kui sa teggid minnule!

Dh, Söbrad, ette wadate,
Sa hästi järrel möttelge!
Sest naeste-rahwast uskuda
On naggo sola küllid sa.

Tal on ni mahhe, libbe keel,
Sa pittad juuksed, kerge meel —
Sest parrem ette wadata,
Kui pärrast kahjo kannata!

30. Wargusfest.

(Näppo meeste maenitusselts.)

Armas risti-rahwa suggo!
Waatke ilma kurja luggo,
Mis weel meie keskes ligub,
Risti-rahwa au ka rikkub.

Kuidas teine teist siin risub,
Julgest teise warra kiskub,
Et saats omma taskud täita,
Teist ka werri waeseks jätta.

Menda sowib igga warras,
Mötleb ka — et se on parras,
Kui ma wöttan, mis eest leian,
Wäggise ka teiselt püan.

Menda on nüüd warga luggo,
Kes on kiskja hundi suggo,
Mis nad ial kätte sawad,
Sedda rutto ärra wiwad.

Agga warras sallamahti
Peab ööd ja päwad wahti,
Kuidas wenna warra wotta,
Ruttoga siis ärra tötta.

Teine waene öhtab, nuttab,
Warga jälgi otsma ruttab,
Mötleb: ehk weel leiaks sedda,
Kes on warrastanud tedda.

Warras kõrtsis, joob ja uhkleb,
Mötleb: „kes mind teab ehk nuhtleb!“
Arwab: „se on öige parras,
Ostjog, kes on se warras!“

Agga kui se wälja tulles,
Siis ta südda wallus põlles,
Sest et teiste es tal häbbi!
Kehha rogitakse läbbi.

Es malt warras, kui ta öppib,
Siit ja seält weel wähhä noppib,
Sest siis lähhäb allus jureks:
Pärrast himmo kaswab sureks!

Armas Gesti-rahwa suggo,
Jätke mahha warga teggo!
Kuulge Issa kässo janna:
Ärge wõtke teise omma!

Pöörge ümber öige teie,
Parrandage kurja meele:
Siis saab Issand truist aitma,
Omna heldust teile näitma.

Mötle pärrast ilma ello,
Waewab hirmus pörgo wallo

Iggawest so hinge, ihho!
Sõua, nõua kallist rahho! —

31. Rahho sõnnumed, 1856*).

Rahho! hüüdwad tunningad:
Rahho on nüüd tehtud;
Rahho! hüüdwad allamad:
Rahho jälle nähtud;
Rahho! hüab igga ma,
Rahho! hüan minna ka:
Rahho sowin süddamest:
Rahho teigest sõddadest!

Rahho! on nüüd Cesti maal,
Rahho! Wenne ritis;
Rahho tunneb Prantsus seäl,
Rahho! Östri ritis,
Rahho Inglis rahwal ka,
Rahho sees on Türgi ma! —
Rahho andko Issand meil,
Rahho iggawest ka neil!

Nüüd igga teie rahwa suus
On wägga laialt teäda,
Et rahho tehtud Paasto-kuus,
Mis Issand wõtnud seäda:

*) Cesti rahwas armastawad wägga Sõa laulusid.
— Se on imme! — Kui neil kallis rahho aeg kääs on,
stis himmustab rahwas Sõalaulo laulda. — Noh, egga
minnagi kadde polle teie wasto, wõtke kel lust on! Agga
rahhusi lubbage mind ka paar sõnna räkida.

Oh raske aeg! kus kange jõud,
Kus iggal sammul nähti haud,
Kas waenlastel eht meitel!

Kaks teisrid ja kaks kunningast,
Ei annud wõito ärra,
Se tulli teif jo Issandast,
Nüüd lõpnud sõa kärra:
Ei wallata nüüd ennam werd,
Ei risuta ka maad ja merd,
Sest leppitus on tehtud.

Sewastopol! so mällestus,
Saab kaua ilmas olla,
So hädda ja so ahhastus!
Wõib ikka mele tulla,
Mis kannatasid sinna seal
Üks aasta Krimmi sare peäl,
Seäl põlnud muud kui surma.

Need wõera made sõa-wääd
Suurt rõmo kassa tõstsid!
Ja rüüstasid kõik orrud, määd,
Kui Malakohwi wõitsid:
Kül sured-tükkid andsid tuld,
Et pörrus merri, ma ja muld,
Kas se on risti-rahwas?! —

Nüüd nende kehhad hingawad,
Ma ilma sõa kärrast;
Ja wimast päwa otawad
Et Issand peästaks waewast:
Nüüd pallugem weel nende eest,
Et Jeesus omma werre wääst,
Neid wõttaks taewa riki!

32. Gesti rahwa tänno laul.

Nüüd olle römüs, Gestima,
 Ja tänna Lojat löpmatta,
 Et olled jälle rahho saand
 Ja waenlastest ka järrel jäänd!
 Kül näitis ta end siin ja seäl,
 Ja risus laewad merre peäl,
 Kes meile kalla, sola töid,
 Ja wilja, linno, wasto said.
 Nüüd on ta läinud merre peält
 Ja winud ommad laewad seält,
 Nüüd tõstab Gestlann' laulo heält:
 Hurra! hurra! hurra!

Suurt head on Jummal meile teind,
 Et Ta meil Aleksandrid ann'd,
 Kes meile kallist rahho toond
 Ja waenlassed teif leppitand.
 Sest laula Gesti rahwa su
 Ja anna omma Keisril auu,
 Kes meil ni paljo head teind
 Ja meie eest ka murretsend.
 Nüüd on meil kallis rahho tääs
 Ning rööm ka meie süddames;
 Sest wõib ka laulda Gestimees:
 Hurra! hurra! hurra!

Meil on üks armas Keiser nüüd,
 Kes sowib meile armo hüüd,
 Kes meid ni heldest wallitseb
 Ja kurja waenlast kallitseb
 Ta kindlaks teeb teif rigi ra'ad,
 Neil müriks ees on sõa wääd;
 Kui tulles mitto waenlast weel,
 Ei lohko siiski Keisri meel;

Sest Jummal on Tal abbimees,
Ja seisab Temmal kilbits ees,
Sest laulab jälle Gestimees:
Hurra! hurra! hurra!

Rus ial rahwas ellawad,
Keik Temma heldust tunnewad:
Rus ial pudust wigga nääb,
Seäl warmalt abbi lääkitab.
Se on Ta ainus rööm ja hool,
Kui rahwas truid iggal pool;
Siis Temma arm ei wässi ta
Neil heldust ülles näitada.
Nüüd tänna Lojat, Gestima,
Ja auusta omma Keisrit ta,
Ni laulab Gestlann' römoga:
Hurra! hurra! hurra!

33. Italia söa hakkatus.

Lõuna maal on kurwad päwad,
Kuida sannumid seält towad:
Esmalt teinud rahwas tülli,
Pärrast tulnud söa tulli.

Mis seal wägga raske olnud,
Paljo mehhi kantanud,
Sest et rahwas isse seal
Kurri, rop ja tigge teäl.

Tahtnud priust, hõlbust ello,
Teinud ta, mis ülle kelo,
Innime on wägga rummal,
Tahhab keik mis kelab Jummal.

Kuulgem, sõbrad, kuidas olli,
Kust se tülli esmalt tulli,
Kes seal waeno allustaja,
Sõa kärke armastaja:

„Sardo,“ Prantsus kiitles eanast,
„Lombardi on meie wannast,
„Sedda meie Dunkel wõitnud,
„Sõa läbbi meile jätnud.“

„Nüüd on õigus ärra wõtta,
„Omma wendel appi tõtta.
„Waewa on neil küllalt tehtud,
„Rasked maksud peale pantud.“

Nenda kiitles Prantsus julgest
Omma auust ja tugewussfest,
Ütles: minna nõuan rahho,
Et te kellegile kahjo.

Austria ei kiitnud Prantsust,
Lemmas wälle teelt ja pettust,
Ütles: Prantsus olla kawwal
Leddä ei woi usku ial.

Keif Eiroopa sured rigid
Tahtsid neid, kes tülli teggid,
Ede pärrast leppitada,
Rahho nõu ka neile anda.

Agga Prantsus tahtis wõtta
Weikest Sardo riki sekka,
Nio asjo tallitama,
Rahho pole leppitama.

Austria ei põlnud rahhul,
Et se õigus antud Sardul.

Suurte rigi sekka asto,
Ütles: se on meie wasto.

Sest siis tõusis raste södda,
Leggi rahwal paljo hädda;
Nüüd on Keisrid rahho teinud,
Sõa wääd feik koddo läinud.

Nüüd neil jälle mottad wilto,
Et on jätud polel wõito,
Et ei olle täiest seal
Priust neile antud teäl.

Prantsus polle nenda teinud,
Kuida nemmad esmalt lootnud;
Nüüd nad kahhetjewad seal,
Et pool jätud Austrial.

34. Italia södda.

Seal Lõuna maal, kus tulle määd
Tuld wirna wälja aiawad,
Seäl on ka rahwas tülli teind,
Ja omma Keisrit wihhastand:
Neid tahtis Keiser larrista,
Ja Sardo mehhi hirmuta.

Kui kulis Prantsus ommal maal,
Mis nou on surel Austrial:
Siis küsis ta Sardinialt:
Kas tahhad abbi meie maalt?
Oh lang, sind tännan selle eest,
Et abbi paktud omma wääst.

Kui tulis sedda Austria,
Siis seadis söa wägge ta
Nüüd Sardo pole ruttama,
Ja fillad, maanteed löhfuma,
Ming linnad, küllad rikkuma
Ja rahwast rängast waewama.

Kui jõudis Sardo piri peäl,
Siis Sardud tagganesid seäl;
Neil hädda kä, nad hüawad:
Lang appi, jubba tulleswad.
Oh, jõua lang! meil tülli teäl,
Sest waenlan' meie piri peäl!

Nüüd olli Prantsus jalge peäl
Et kä mis ammo votnud seäl,
Nüüd säeti raud teed lifuma
Ja auro laewad lippama,
Et wäggi jõuaks ruttuste
Ka abbi näita langule.

Siis arwas Keiser isje heaks,
Ja säedis Prouat rigi peaks,
Ming töttas waprast söddima
Ja wõido önne katsuma.
Et Keisri omma filma al
Saaks wõito olla söddial.

Nüüd hakkas südda mäsfama
Ja Sardo Prantsus wõitma ka;
Kül tagganesid Austriad
Ja andsid ärra linnad, maad,
Sest Prantsus olli tuggewam
Ming söa kunstis aggaram.

Kül Montebellus wõideldi
Ja paljo werd ka wallati;

Siin hakkas söa allustus
Ja Lombardi ma ahhastus;
Siin wõit jäi ifka Prantsussel,
Suur kahjo nende waenlassel.

Nad wõtšid nõuks ja tõtšid teel,
Et katsuks korra õnne weel
Palestrus kõwwast wõidelda;
Sest lotust ei wõi kauta.
Seäl Sardo waprast mögaga
Ja Prantsus pajonettiga.

Neid paljo laial pillutas
Ning jõkke aias, upputas,
Ja kes weel nendest ülle jäid,
Neid wõtšid wangi, tedda said.
Seält ruttas jälle Austria
Nüüd omma wäega Magenta.

Seäl lootšid nemmad kindlaste
Suurt Prantsust wõita wapraste;
Ja seälgi wõit jäi Prantsustel,
Et polnud õnne Austria.
Ta jättis Sardul Mailandi
Ning mitmed linnad külladki.

Kui tulis Keiser kuidas lood,
Et Mailand jubba kautud:
Siis tõttas Winist tulles
Ja wael atbiks olles.
Kui Solwerino jõudis ta,
Siin seadis wägge holega.

Kui Prantsus sedda teada sai,
Et waenlan' Solwerino jäi,
Siis andis wäele käsko ta;
Et homme warra sõddida

Nüüd hakkas södda rängaste,
Werd wallama ka hirmsaste.

Nüüd sured-tütkid lõhkusid
Ning möega terrad rajusid,
Seäl püssi kulid lendasid
Ja rahhe wisi saddasid.
Kül pajonettid torkasid
Ja mitmel rindo tungisid.

Seäl hobbo söa-mehhega
Nüüd langes ühhe hobiga,
Kes olli wapper wõtja mees,
Nüüd õhlab omma werre sees:
Oh tulle õnnis surma tund
Ja to mull kallist rohho und.

Nüüd tulli õhto pimmedus
Ja taewa Issa lahutus,
Siis Austria ka tagganes,
Ning ülle jõe pöggeneš,
Ja jättis omma Lombartid,
Mis Sardo, Prantsus pärrisid.

35. Italia söa lõppetus.

Nüüd kuulgem, Cesti söbrad, weel,
Mis kurwad lond on Lõuna maal:
Üks rahwas, kes on hullka läind
Ja Issa kässud alwaks teind,
Neid wõttab Temma nuhhelda
Ning söa läbbi hirmota.

Kül on se halle luggeda,
Mis hädda tulnud söaga,

Kuis põllud ärra rikkunud
Ja willi hoosteist tallatud,
Keit sillad, maanteed lõhnutud
Ja linnad küllad rüüstatud.

Austria wäggi pannud seal
Suurt makso waeße rahwa peäl;
Seält rikkad ollid ärra läind
Ja waeßemad weel sinna jäänd,
Neid sundinud nad wäggise
Tööd teggema neil rängaste.

Kaks Keisrit ja üks Kuningas
Seäl olnud waprast wõitlemas,
Wiis lahhengid seal sõdditud,
Hulk isä poegi surmatud,
Kuuskümmend-tuhhat sõameest
On arnud ello teiste eest.

Nüüd tehtud rahho leppitus
Ming lõpnud sõa ahhastus,
Nüüd annud Keiser Keisril' lät
Ja teinud rahho, räkind töt,
On lubband teine teisele
Ka sõbraks jäda kindlaste.

Et sõdda kül on lõppenud,
Ei fiiski polle taddunud
Keit hädda, nut ja kurwastus
Ming innimeste ahhastus;
Kus ial sõdda läbbi läind,
Seäl kurwastusse jälgi teind.

Seäl palju neid, kes waeßes jäänd
Ming sõa tuld ja wallo näind,
Kes teigest warrast ilma nüüd,
Kel polle toidust, tattet, hüüd,

Müüd nuttawad ja leinawad,
Et filmad järgest tilguwad!

Seäl naesed mehhi leinawad
Ja issad poegi nuttawad;
Seäl söbrad ommast söbradest
On ärra lahtund iggawest.
Kül kurw on mitme prudi meel,
Kel armoke on surnud seäl.

Kül on seäl paljo hawatud,
Kel läed, jallad purrustud,
Kes söas hawad külge saand
Ja surma hirmust ülle jäänd:
Need hädda sees seäl wigawad,
Ja Issalt abbi otawad!

36. Issama kaitsjed.

Siis ülles rigi allamad,
Kui waenlased meid pirawad:
Kes rigi armus ellawad,
Need kaitsko waprast issamaad.
Sel wigel rigi allamal
Kuis teäda, kangel liggidal
Ei olle armsam kuskel maal
Kui omma Keisri warjo al.
Keiser, ust ja issama,
Meid kutsuwad ka römoga:
Müüd waenlastega wõitlema:
Hurra! hurra! hurra!

On Issand helde meile weel,
Ja Aleksander troni peäl,
Siis julge rigi rahwa meel

Ja röömsast laulab nende keel.
Keif wenne rigi waenlassed
On hagganatte sarnatsed,
Kus ial waenlan' leri teeb,
Seäl meie wäggi wasto lööb.
Kui waenlast ärra woidame,
Siis rahho põlwe leiame
Ja römo pärrast öiskame:
Hurra! hurra! hurra!

Käib Keiser eel ja näitab teed,
Siis astkem järrel julgest wääd,
Ja wöitke waenlast, wennad nüüd,
Sest issama on meie hüüd.
Kes ial meiteft langewad,
Need woidos surma surrewad,
Neid lapselapsed tännawad
Ja neile rahho pakkuwad.
Kes issama eest wöitlewad
Need kallist rahho maitsewad
Ja römo pärrast öiskawad:
Hurra! hurra! hurra!

Kui Jummal seltsis meiega,
Siis langeb waenlan' walloga.
Meil Jummal tilbits, müriks ees
Ning wäggew wöitja söamees.
Kui annab wöito meie wäel,
Siis wöime näita waenlassel,
Kust tee tal lähhäb koddo pool,
Et rahho saaks mei' issamaal.
Sest Jummal olnud meiega
Ja arm ka meie Keisriga,
Siis öiskagem keif römoga:
Hurra! hurra! hurra!

37. Husaride waprus.

Kül Husarid on wapper wäggi,
Neid terretab leik römoga;
Kus waenlane neid ial näggi,
Seäl pöggenes ta hirmoga.
Kus teised ei sa waenlast wõita,
Seäl tuggewad on ikka :: Husarid! ::

Kus sõa passun ial hüab
Ja sured-tükkid paukuwad,
Kui waenlane meilt wõito püab,
Siis Husarid meid aitawad.
Kus ütski ennam nõu ei leia
Seäl leidwad nõuu ikka :: Husarid! ::

Ka Husaride sõa riistad
On waenlasele wallusad,
Ka hobbofed ja püssid, möegad
On nendel wägga tuggewad.
Kad issamaad ka julgest kaitswad;
Sest römustawad ikka :: Husarid! ::

Neil tulgo wasto Prantsus, Inglan'
Oht Rootsiraud, mis roostetand,
Ka laia pükst kandja Türklan'
On nende möegad tunda saand.
Kes sõas waprad, rahhus lahked,
Need polle muud kui ikka :: Husarid! ::

38. Kassakade waprus.

Kes tunneb julgid Kassakaid,
Se wõib neist paljo lita:
Ei polle ial wapramaid
Ma ilma pealt jo leida.

Kui meie armsad Kassakad,
Kes waenlastele hirmsad,
Kui Kassakast nad tulewad,
Siis wärrisedes jookswad.

Ka nende waprad hobbused,
Ja püssid, mõegad, pigid,
On waenlastele wallusad,
Kes kartwad nende hobid.

Kui Prantsjus Moskwa põlletas,
Siis Kassakade waprus
Neid Moskwaist wälja pelletas,
Et Wennemaalt ta laddus.

Se wanna kulus Punnapart
Ka olnud nende küsis,
Ta olnud Judi kibittat,
Et waewal ärra pääsis.

Tõest Kassakad on Wennemaal
Üks wapper rüütli wäggi,
Ka on nad kuulsad teikil pool
Eiropa made läbbi.

Urali mäggi, Kaukasus
On nende armas pessa
Ming Toni jõe kallastes
Seäl ellawad nad tassa.

Kus nende puddolointsed
Ming raswa sabba lambad
Ja weitsed, kennad hobbused
Keik tarjatseta söwad.

39. Inghlandi ja Prantsuste tend!

1854—1856.

Armas Gestirahwa suggo!
Kuulgem weel se wanna luggo,
Mis siin mõnne aasta eest
Tulli meile waenlastest:

Inghlismaan ja Prantsus seäl,
Türk ta musta-merre peäl
Teggid meile rasted södda,
Saatsid meil' ja ommal' hädda.

Risusid teif kauba laewad,
Wõtsid wangi, kedda saiwad,
Et meil polnud sola, rauda,
Wõerast kaupa wahhetada.

Some merre saarte peäl
Hulkus temma järgest seäl,
Watas Some weiksed linnad,
Kas need on ta wasto kõwwad.

Tahtis kord ta mäle asto,
Agga Soomlan' seisis wasto,
Belletas neid ärra seält
Some kenna kalho peält.

Pernus käisid korda nelli,
Agga siin ei teinud tulli;
Näggid et siin laewo polnud,
Kedda õüets tasa winud.

Tallinna kül kaua wahtis,
Keigest wäest wõita tahtis;
Seäl ta piddas hulga laewo
Agga julgust polnud katso.

Peterburki käis ka vaatmas,
Tihti ennast neile näitmas;
Agga Kronstat, kõwva mees,
Seisis kindlasti temma ees.

Musta=merres läksid nad
Wõtma kulusi Ddessjat;
Seäl nad sanud peksa tõest
Wapra Setalohwi käest.

Wimaks assus Krimmi järe
Musta=merre ranna äre;
Woitis Palaklawal linna,
Et wois talweks jäda sinna.

Ratsus ford ka wõido õnne,
Agga talwe tulli enne;
Laastas tedda wenne mobi,
Saatis Krimmi külma wodi.

Kes weel külmaft ülle jäid
Need seäl wallo tunda said;
Wenne külmi ei mõista nalja,
Küsisid Jära nahka selga.

Teisel aastal tulli wäggi
Jure, mis neid julgeks teggi,
Hulkusid teit Sare rannad
Kikkusid eäl weitsjed linnad.

Sest et wäggi wastus polnud,
Kes neid õllets hirmutanud;
Said ka mõnned näppistada,
Kasjakatteft pillutada.

Agga surem wäggi seisis
Weel Sewastopoli küsis;

Seäl ta Wenne wahwust tundis
Tuhhanded ka surma andis.

Wimats tulli Pelisjee
Abbi näitma wäele. —
Kes ei piddand ellust luggo
Holind söameestest suggo.

Seädis ränka tuli saddo,
Lotis kuulja linna kaddo;
Agga wannad kindlad mürid
Kartnud mitte tuli hobid.

Kui Ta kaua nenda mäsfas,
Tuhhandette ello raistas,
Wõitis wimats Malakohwi,
Surmas wäpra Sekalohwi.

Meie armas Keisri Herra
Lõppetand teik söa kärä;
Müüd meil kallis rahho ello,
Dtsas on teik söa wallo.

40. Gesti-mehhe reisi laul.

Mo armas Gesti isja ma!
Sind ollen waatmas käinud,
Sust tahhan teikil kuluta,
Mis ollen kuuknud, näinud. —

Korilauljad: Se olli wägga õige
Wägga õige :: mis ja näind,
Dh rägi weel ennam kus olled käind.

Ma käifin esmalt Tallinnas,
Kus Gesti rahwa pessa;

Siin selge keel mul kufutas,
Et lõpnud söa kiska.
Korilauljad: Se olli wägga õige j. n. e.

Ra nende kassin ello wiis
On armas kuulda, nähha,
Pui rahwas jubba nenda, stis
Ra head wöiwad teha.

Siit leidfin ma üht feltsi ka,
Kes hakkand wina jätma
Oh! millal saab teit Gesti ma
Sest feltstist ossa wötma?!

Siin kõrwas kuulsin Haapsalud,
Kus palju sakso käiwad,
Kes igga aasta pari kuud
Seäl merres terwist otswad.

Nüüd lätsin aurolaewa peäl,
Et Peterburki jõuda,
Ja söitsin lahlest merre teel,
Ei polnud tarwis jõuda.

Kui Kronstattist sain läbbi ma,
Siis hiilgwad tornid paistsid,
Mis särasid teit kullaga,
Et filmad ärra tustsid.

Kui Peterburki jõudsin ma,
Siis sain ka üpris rõõmsaks;
Kui näggin linna illoga,
Mis jäi muss' paistes armsaks.

Isaki kirrit walmis nüüd,
Mis laua aega tehtud;
Kül sel on illo au ja hüüd,
Mis tubhandit on maksnud.

Mei' Dnša Keisri tujo seal
On hilja aego tehtud,
Ja Keiser Peter (I.) kiwwi peal
Saab keisist Sureks hütud.

Ra raud=teel lendab aurotöld
Nüüd Moskwa, Pihkwa wahhet,
Ja Newa jõe peal kiwwisild,
Kes kannab mitto tuhhat.

Kes jõuab teiki kuluta,
Mis silmad siin on näinud;
Se annab järrel möttelda,
Mis rahwa jõud siin teinud.

Üks asfi agga pudus weel,
Mis mulle tülli teggi:
Sest rahha loppik lõppes seal,
Ei tulnud liisja liggi.

Ma piddin wimats lahuma,
Keit illo hүүd jäi mahha,
Sain Narwa pole kõmpida
Ja Eesti rahwast nähha.

Kui weikest Narwa wadata,
Sest polle paljo kita!
Suurt Wabrikut siin näggin ma,
Se wöttis aega wita.

Kui Tarto pole tötsin ma,
Siis näggin Peipsi järwe
Kus kallo sees on lõpmatta,
Kui messilaste parwe.

Kui Tarto linna jõudsin ta,
Siis waatsin kiwwisilda,
Jõest ülle lätsin padiga
Ja näggin rauast laewa.

Ka siin on palju tudentid,
Kes sures kolis käiwad
Ja tarkust, tundmist õppiwad,
Et arwitada wöiwad.

Nüüd tahtsin minna Wörrole
Ka weikest linna waatma,
Ja laia kue meestele
Ka ennast üks kord näitma.

Ei polnud kaugel Kilpla ma,
Kus tuisulaste pessa,
Ja nende „ülem isand“ ka
Seäl tõstab wahhel kassa.

Kes ial kennad rattad teeb
Neil püab wasto seista,
Neid isje tõlpla modi seab,
Kes tahhab, se wöib osta.

Siis tulin ka weel Willandi,
Kus willi, linnad, uhked,
Ka kauplejad on allati
Siin lobbused ja lahked. 11

Kord nähha sain ka Pöltfama,
Kus laulo hellin kõllas;
Seält põlnud kaugel Serwama,
Kus willi põllul siinas.

Kui Wändra liggi jõudsin ma,
Siin kuulsin kenna luggo.
Kus kullad metsad, karrud ka,
Kes Poia päi'i suggo.

Nüüd Läne male tahtsin ka
Üht weikest reisi teha,
Ja tulin wimaks Lihhula,
Kus mustlassid sain nähha.

Suur wirtso wäin ja Mubho saar
Ei polnud liga taugel,
Ring Kuresare ranna äär
Seäl annab toidust mitmel.

Siin willi kaswab illusast
Ja hobbosed neil kennad,
Siit tõtsin Pero nohbedast
Ja jätfin sare wennad.

Kus laulo sõbrad lauloga
Mind lahlest terretasid,
Ring mängo wennad rõmoga
Mind uest rõmustasid.

a tahtsin kord weel reisida
Ja Riia linna nähha
Keg kassin, tahhan kirjuta
Sest ei woi reisi tehha.

41. Sõa mehhe hommiko laul.

Koido-walge, on jo selge
Päike tõuseb, olle julge;
Pea hүүdwad meid trompetid;
Pea paul'wad suredükid:
Pea mitmel surm on lä!

Sõas mehhed on kül julged,
Siiski lang'wad kui pulehhed.
Hommiko kui uhkest astud
Dhto rinnust läbbi lastud
Maggad mitme sõbraga!

Mõnned jäwad, wallo näwad,
Püsfi kulid rindo lõwad;

Hobbofed neil mahha lang'wad
Baeno platsi peale jäwad:
Äggawad siin lõpmatta!

Mitto õhtab, wallus oigab,
Taewa Issa pole hüab:
Kes neid teiki wõib siin aita
Häddalistel abbi näita:
Mis siin wõitleb surmaga!

42. Mõnni sõnna laulo sõbradele.

Laulo sõbrad laulge nüüd,
Ärge mõistke mulle süüd,
Et ma mõnne laulo sees
Ollen teile tülliks ees.
Ollen alles wägga noor
Harjumatta tuum ja loor
Laul taab kenna wisiid
Sowib sõnna kõlksusid.

Laul on muido tühhine,
Kni ta põlle meistre tö!
Mitto tahtwad tõest ka
Kenna laulo wallada;
Ägga kust häid mõttid saab
Mis wist, laulul tarwis lääb;
Mõnni waewab kül ka pead
Siiski jäwad laulul wead.

Kuulge laulo sõbrad nüüd,
Laulo and on kallis hüüd;
Tulleb üksnes Issa käest,
Mitte laulja ommast wääst.

Muhho sare laulo lind
Du kül römüstanud mind,
Temma kulus meistre tö
Du jo tuttav mitmele.

Bernus on ta laulo mees,
Kulus Gestirahwa ees;
Ta on armsad laulud teind
Mis on mitmed lauljad näind
Wiest saeast lubbab ta,
Sadda anda korraga! —
Sest wöib Gestlan' römüsta
Laulo meistrid auusta.

Löppetussjeks ütlen weel,
Gesti laulo söbradel:
Kui need laulud armsad on
Udist warsti teile toon.
„Gesti laulik jutto mees“
Tal on juttud laulud sees;
Tulleb teie kätte wist
Perno mängo söbradest. —

Iuhhataja.

	Sehhet.
1. Armastus	3
2. Täanno laul	4
3. Leikusse laul	5
4. Aeg on kallis	7
5. Päite	7
6. Allandus	9
7. Kewwade laul	11
8. Kewwadene illo	11
9. Sani päwa laul	13
10. Nõmus südda	14
11. Nõmo aeg on lühhike	14
12. Nõöm kaub rutto	15
13. Rahhulik südda	16
14. Ilmas sünnib mõnda	17
15. Ebbausso wiisid	18
16. Waese tüttarlapse kurbdus	20
17. Kõrwits ja tamme tõrro	21
18. Duna pude kaswatamisest	23
19. Hea nõu õuna sõbradele	24
20. Hea teo eest saab kiitust	25
21. Duna seemned ja taimed	26
22. Wanna harjund wiisid	28
23. Laiša koli poisile nomimisjeks	30
24. Rätsepätte kiitleminne	31

	Lehhet.
25. Naese kurbdus	32
26. Peigmehhe iggatvus	33
27. Lesse mehhe kurvastus	34
28. Nefrudi Summalaga jätminne	35
29. Peigmehhe kurvastus	36
30. Wargusfest	38
31. Rahho sõnnumed, 1856	40
32. Gesti rahwa tänno laul	42
33. Stalia sõa kurbdus	43
34. Stalia sõdda	45
35. Stalia sõa lõppetus	48
36. Isfama kaitstjad	50
37. Hufaride waprus	52
38. Kassakade waprus	52
39. Inglise ja Prantsuste teud!	54
40. Gesti-mehhe reisi laul	56
41. Sõa mehhe hommiko laul	60
42. Mõnni sõnna laulo sõbradele	61
43.	6
44.	10
45.	11
46.	12
47.	13
48.	14
49.	15
50.	16
51.	17
52.	18
53.	19
54.	20
55.	21
56.	22
57.	23
58.	24